

NOVI AKORDI

GLASBENO-KNJIŽEVNA PRILOGA

X. letnik
Zvezek 3

Strokovno uredništvo: Dunaj XV/1 Mariabilfergürtel 29.
Izdajatelj in odgovorni urednik: L. Schwentner, Ljubljana.
Cena za leto K 10[—], za 1/2 leta K 5[—], posamezni zvezki po 2 K.

Ljubljana
Maj 1911

Vse prispevke je izključno nasloviti le na *strokovno* uredništvo (dr. Gojmir Krek). — Rokopisi se ne vračajo. — Na anonimne ali psevdonimne pošiljatve se ne oziramo. — Za nenaprošeno vposlane prispevke uredništvo ne jamči. — Sklep uredništva za članke 1. za druge prispevke 8 dne prejšnjega meseca.

Pretisk člankov, poročil in ocen je dovoljen samo, če se izrecno navede vir: „Novi Akordi“.

Nekoliko podatkov o ustanovitvi slovenske opere pri „Dramatičnem Društvu v Ljubljani“.

(Črtica iz mojega življenja.)

FRAN GERBIČ.

naši operi in nekaki nepotrebni operni krizi se v zadnjem času mnogo govori in piše. Morda ne bo odveč, ako napišem nekoliko podatkov o njenem početku in ustanovitvi, ker je to v ozki zvezi z mojim delovanjem na tem polju in je gotovo mlajši generaciji mnogo tega neznano.

Bilo je leta 1886., ko sem dobil od svojega prijatelja *Fr. Drenika* v Lvov, kjer sem bil tedaj nastavljen na tamošnjem konservatoriju za profesorja, povabilo v imenu odbora »Glasbene Matice«, naj bi prevzel vodstvo Matičine šole, zborovodstvo čitalniškega pevskega zbora in kapelnštvo pri »Dramatičnem Društvu«. Da bi se ne bil odzval temu povabilu, ako bi bile pri tem odločevale gole številke, je razvidno iz naslednjega. Ko sem v tej zadevi govoril s predsedništvom konservatorija, da me razveže mojih tamošnjih službenih obveznosti, ker hočem iti v Ljubljano, so me vprašali za razloge, iz katerih hočem zapustiti Lvov, in pa koliko bo znašala moja letna plača v Ljubljani. Povedal sem jim, da bo znašala za vsa tri mesta 1300 gl. in sicer v »Gl. Matici« 800 gl., v čitalnici 300 gl. in pri »Dramat.

Društvu« 200 gl. — (V resnici pa sem prejemal v »Gl. Matici« pri mojem dohodu le 700 in ne 800 gl., kakor se mi je prvotno pisalo). — Na to mi je predsedništvo stavilo predlog, naj odstopim od svojega namena, da mi v tem slučaju poviša plačo za toliko, kolikor bi znašala vsa moja letna plača v Ljubljani. Na to sem jim odgovoril, da se nisem nikdar pritoževal zavoljo svoje plače, ker je vsem znano, da so moji letni dohodki v Lvovu najmanj trikrat tako veliki, kakor se mi jih zagotavlja v Ljubljani. Da me ne vleče v domovino boljše gmotno stanje, številke dovolj jasno govore, pač pa čutim v sebi neko dolžnost in željo, da po svoji skromni moči kaj storim za razvitek glasbene umetnosti v svoji domovini. Pri Vas, gospodje, je to polje bolj obdelano kakor pri nas, ker imate dovolj domačih moči za to, pri nas pa jih manjka. Temu ni bilo ugovarjati, in tako sem se poslovil od konservatorija ter odšel v Ljubljano.

Svojemu prijatelju, *Dreniku*, ki je vodil vso akcijo za moj prihod v Ljubljano in ki je bil tedaj odbornik vseh treh navedenih društev, sem že tedaj pisal iz Lvova, da bom stremil za tem, da privedem »Dram. Društvo« do ustanovitve slovenske opere, dasi tedaj še operete ni imelo. Prejšnja leta so pač semtertja pri posebno ugodnih slučajih spravili kako opereto na oder, toda pri mojem dohodu ni bilo stalno angažiranih moči za njo. Ko sem torej društvenemu odboru naznanil svoje dotično mnenje, se mi je reklo, da mi bodo jako hvaležni, ako dobe sčasoma vsaj opereto. To pa se je zgodilo koj prvo leto. Izbral sem za to »Mesečnico«, opereto *Iv. pl. Zajca*, ki jo je poslovenil *Bavdek Ulčarjev*. V tej opereti nima zbor opravila in sem jo ravno zavoljo tega izbral, ker nisem tedaj še imel zbora na razpolago. 25. januarja 1887. je bila v starem gledališču prva predstava. V opereti je sodelovala moja soproga, svakinja *Lujiza Daneševa*, zdaj

omožena *Trstenjakova*, in *Gizela Nigrinova*, moške vloge sta igrala *Slavko Ravnikar* in *Perdan*. Vspех je bil izreden, aplavza ne konca ne kraja. Dne 17. februarja se je imela opereta ponavljati, toda v noči od 16. na 17. februar je gledališče pogorelo, in tako je bilo »Dram. Društvo« brez strehe. Društvo je postavilo v nekdanji čitalnični dvorani v Souvanovi hiši provizoričen oder, na katerem so se nadaljevale predstave, dokler ni bilo zgrajeno novo gledališče. To vse se je hitro zgodilo. Že 27. februarja je bila prva predstava na odru v čitalnici, kjer so se predstavljale tri kratke igre, in 6. marca se je zopet ponavljala opereta »Mesečnica«.

Za »Mesečnico« so sledile druge operete, kakor »Pierot in Violeta« *Ant. Adama*, »Deklica elizonska« *J. Offenbacha*, »Vzbujeni lev« *Iv. Brandla*, »Pot po nevesto« *A. E. Tilla*, »Cannebas« *Fr. pl. Suppéja*, »Tičnik« *dr. Benj. Ipavca* in »Mornarji na krov« *Iv. pl. Zajca*. Vse te operete so se sicer že pele poprejšnja leta, ko so bile razmere tako ugodne, da so imeli ravno primerne diletantske moči na razpolago, toda nit teh predstav se je bila pretrgala; od 13. maja 1876 do mojega prihoda se je pela 28. aprila 1878 »Marija ali hči polkova« od Saint-Georges in Bayarda in 20. in 21. septembra 1884 »Jamska Ivanka« *M. Vilharja*. Ker tedaj pri »Dram. Društvu« ni bilo pevskega zbor, sem sestavil iz pevcev in pevk, kateri so se za to priglasili, nekak provizoričen zbor, ki pa ni bil angaževan stalno, marveč je dobival vsak pojediniec iz početka po 1 gl. in po 1 gl. 50 kr. za predstavo. Z moškim zborom je bilo še precej dobro, ker so sodelovali nekateri pevci od pevskega društva »Slavec« in včasih tudi nekateri pevci od čitalniškega pevskega zbor, toda z ženskim zborom sem imel pravi križ. Tu ni bilo dobiti uporabnih moči. Če sem dobil kako pevko, ki je imela dober glas, je bila pa sicer popolnoma nemuzikalna. Ker ni bilo drugih, sem se moral ukvarjati tudi s takimi, in pri skušnjah sem pogosto naletel na eno ali drugo, ki je pela iz not, katere je narobe v roki držala; bilo je vse eno, poznala jih itak ni. Učiti sem jih toraj moral po sluhu peti, kakor kose, dokler so si svoje vloge zapomnile. Najtežje je bilo z altom. Komaj sem jih naučil, da so znale svojo partijo na pamet, če so same pele; toda ko so pele s sopranom skupaj, je alt zginil, da ga ni bilo več slišati, ker so koj zabredle v sopranov glas in pele sopran. Kako utrudljivo in mučno je bilo zame tako učenje, si more misliti le oni, ki je kaj takega sam poskušal. Peti sem moral z zborom vse pojedine glasove tako dolgo, dokler so si svoje vloge zapomnili. Ni čuda, ako sem večkrat pri tem tako ohripel, da še naglas govoriti nisem mogel. Tedaj sta posegli vmes moja soproga in svakinja. Ko je ohripela pri tem prva, jo je nadomeščala druga. Tako smo se vrstili v hripavosti in izmučenosti drug za drugim, dokler smo svoj namen dosegli in se je zbor priučil svojih vlog. Še danes se čudim, kako sem mogel izdržati ves ta napor. Zato

sem pa tudi vlekel mastno plačo 16 gl. 66 $\frac{1}{2}$ kr. na mesec, moja soproga in svakinja pa sta imeli po 15 gl. za predstavo in za nabavo potrebne garderobe različnih vlog.

Po malem je šlo tudi to na bolje. V ženski zbor je prišlo par boljših pevk, katere so hitreje pojmoval, in teh so se držale tudi druge. Ko je bil zbor tako nekoliko bolj izvežban, sem mislil na učenje opere. Za prvo operno predstavo sem izbral komično opero »V vodnjaku« v enem dejanju in v dveh oddelkih od *Vil. Blodka*, koje libreto sem sam prevedel. Sopranovo vlogo Jerice je pela Daneševa, altovo vlogo Veronike moja soproga, za tenorovo in basovo vlogo pa nisem imel angažiranih moči. Zato sem naprosil *Pavška*, ki se je petja pri meni učil in je imel lep tenorski glas, da je pel Jankota, in učitelja *Pianeckega*, ki je prevzel partijo Jurja. Tako se je naštudirala prva opera in vmes je moja soproga še soliste naučila kretanja na odru in potrebne igre njenih vlog. Opera se je nato pela 25. marca 1889 na odru še v stari čitalnici. Ker nisem imel orkestra na razpolago, se je izvajala s spremljevanjem klavirja in godal, če se ne motim je bila tudi flavta zraven. Predstava se je obnesla nad vse pričakovanje dobro, in občinstvo je bilo elektrizovano ter ni moglo prehvaliti našega prvega opernega početka. Enako tudi kritika. To je spodbudilo vse sodelujoče, da so še dalje z večjo vnemo pohajali k skušnjam in se učili novih oper, katere so sledile. V čitalnici so se na to predstavljale še opere »Miklavž«, v dveh dejanjih od *J. R. Rozkošnega* (30. aprila 1889) in opera »Codrillo« v enem dejanju od *Rud. Wurmba* (25. marca 1892). Tudi tej operi sem libreto poslovenil sam. Medtem so se semtertja pele že poprej omenjene operete. Parkrat, in to že koncem sezone 1892, so se peli tudi pojedini prizori iz Verdijeve opere »Trubadur« in iz opere »Puščavnikov zvonček« od *Aimé Maillarta*. Tenorjev part je pel v obeh operah tenorist *Fr. Bučar*.

Na to se je preselilo »Dram. Društvo« v novo zgrajeno gledališče, ki se je bilo 29. septembra 1892. slovesno otvorilo. Igrala se je uvertura iz *Glinkove* opere »Ruslan in Ljudmila«, nato je bil prolog, ki ga je za otvoritev spesnil profesor *Funtek*. Predstavljala pa se je *Jurčičeva* tragedija »Veronika Deseniška«. Ker so se predstave v novem gledališču pomnožile in se je na teden po dvakrat in trikrat igralo, je bilo treba skrbeti za bogatejši operni repertoar. V orkestru je igrala vojaška godba. Manjkalo pa nam je solistov za moške vloge. Za tenorske vloge sem iz početka izvežbal *Jos. Pavška*, baritona in basa pa nisem imel, in tako so angaževali basbaritona *Fedickowskega*, mojega učenca na konservatoriju v Lvovu. Tedaj sem predlagal za uprizoritev *Mascagnijevo* opero »Cavalleria rusticana«. Le težko je odbor v to privolil, nazadnje pa je vendar naročil iz Milana potrebni notni material s pravico uprizoritve, zakar je bilo treba plačati 300 gl. Ko je material došel, so mi nekateri odborniki očitali, da so denar zastonj potrošili, ker se opera z na-

šimi močmi itak ne da uprizoriti. Zato je neki odbornik celo nasvetoval, da se ves materijal s pravico uprizoritve za isto ceno, kakor se je nabavil, odstopi tedanjemu ravnatelju nemškega gledališča. Temu pa sem se jaz odločno uprl, rekoč, da, kar sem obljubil, hočem tudi izvesti, in pri tem je ostalo. Neki odbornik pa je rekel: »Za vrat se dam obesiti, ako boste z našimi močmi opero uprizorili.« Vse to pa me ni motilo. S podvojeno energijo sem šel na delo in pričel s skušnjami. Največ težav mi je pri tem delal še ne dovolj izvežbani ženski zbor, ki se je v novem gledališču za nekoliko pomnožil, seveda samo z neizvežbanimi pevkami. Toda obupal nisem; imel sem ž njimi toliko skušenj, dokler se niso na pamet priučile svojih vlog. Ker je bilo za zbor, ki poje v tej operi v dveh oddelkih: eden na odru in drugi za sceno, premalo pevskega osobja, nam je pomagal moški in ženski zbor »Glasbene Matic«. Opera je bila s tem popolnoma pripravljena za uprizoritev. Moja soproga je pela Santuzzo, *Daneševa* Lolo, *Giz. Nigrinova* Lucijo, *Pavšek* Turidduja in *Fedczkowsky* Alfija. Tako naštudirana opera je pri svoji premieri za naše razmere uspela nad vse sijajno. Ves večer je bilo občinstvo navdušeno in je pevce odlikovalo s frenetičnim aplavzom. Pri tej priliki naj omenim še »Intermezzo«, ki se je odigral po predstavi za kulisami. Gori omenjeni odbornik je šel namreč po predstavi čez oder. Ko ga je zapazil neki pevec, zakliče »Dajte mi štrik«. Nič slabega sluteč, ga ta vpraša: »K čemu ga pa potrebujete?«. »Da Vas obesim«, je bil njegov lakoničen odgovor; »saj ste rekli, da se daste obesiti, ako bomo to opero uprizorili!« Kisel obraz dotičnega gospoda si lahko vsakdo predstavlja.

Za to opero so sledile opere »Teharski plemiči« *dr. Benj. Ipavca*, »Prodana nevesta« in »Poljub« *Bed. Smetane, Webrov* »Čarostrelec«, »Nočišče v Granadi« *K. Kreutzerja* i. t. d. Te opere zahtevajo večjega solističnega osobja, kakor smo ga do tedaj imeli. Torej je bilo treba gledati, da se, in to seveda stalno, angažirajo nove moči. Razun tenorista Bučarja in Fedczkowskega v zadnjem času ni bilo stalno angažiranih solističnih moči, in so te, kakor sem že omenil, sodelovale le za neznamenit honorar za vsako predstavo. Angažirale so se torej nove moči in to po receptu, kakor je pri nas že navada, da je vse tuje bolje od domačega (menda zato, ker je dražje), same tuje sile: dve primadoni, tenorist in basist. Tenorista Fr. Bučarja so pustili iti v tujino. Imel je v sezoni 50 gl. mesečne plače, poleti nič. Zahteval je 100 gl. mesečne plače, a na to zahtevo mu še odgovorili niso. Ko je bil tako primoran, iskati si svojo existenco v tujini, kjer je sprejel trikrat boljši angažma, ni manjkalo rekriminacij, kakor n. pr. »po zimi smo ga »futrali«, zdaj nam je pa hrbet obrnil« i. t. d. Znano je, da je Bučar pel na velikih odrih, kakor v Pragi, v Lipskem, v Frankobrodu, na dvorni operi na Dunaju, v Berlinu i. t. d. Poznejša leta, ko so morali tenoristom plačati po 200 in 300 gl. mesečne gaže, je bilo denarja dovolj;

za domačina, ki je bil popolnoma zmožen svojega materinega jezika, ga ni bilo.*) Sploh se je od tedaj po tujih silah pričelo nekakošno »šravfanje« gaž na kviško. Tako n. pr. so neki primadoni, ki je imela prvo leto 120 gl. mesečne plače koj v drugem letu povišali na 200 gl., dasiravno tedaj ni bilo pri nas še nikakoršne draginje. Svaril sem pred takim ravnanjem, dobro vedoč, da to ne bo obrodilo dobrega sadu, toda moje svarjenje je bilo »glas vpijočega v puščavi«. Zabredlo se je v dolgove, kateri so vsako leto povzročali gledališke krize. Na tak način pa so se tudi domače moči diskreditirale in ozlovolile, tako, da občinstvo ne veruje več v svojo lastno moč in ne ve več ceniti svojega domačega pridelka in zato tudi ne onih, ki mu ga ponujajo. Drugod so ponosni na svojo domačo umetnost in na svoje domače umetnike, kateri imajo pristop v najvišje kroge, pri nas pa je njihovo socialno stališče še takorekoč predpotopno. Z malimi izjemami v boljših krogih vihajo nos, ako se jim reče, da je pri gledališču, misleč, da more biti vsakdo dvomljivega značaja, ako je gledališče njegov poklic. A kdo je največ tega zakrivil? — Seveda, vsako leto morajo biti nove moči, novi obrazi, teh in onih smo se že naveličali, kakor bi imelo gledališče le namen za njih zabavo! Da s takim ravnanjem trpi tudi repertoar, katerega se je treba vedno zopet na novo učiti, mi pač ne bo noben pameten človek ugovarjal. Toda odkod vzeti potrebnega časa, da se ga dotičniki priučijo, kakor je potreba!? Zato pridejo večkrat še nezrele stvari na oder, kar gotovo ni na korist gledališkega ugleda in njegovega osobja, kar pa pri takih okoliščinah ni krivda reprezentantov dotičnih vlog, saj niso imeli za učenje dovolj potrebnega časa.

Zadnja leta, ko je narastlo delo tako, da sem imel včasih na teden po dve predstavi, sem imel na mesec 41 gl. 66 1/2 kr. plače. Pa ne ta je bila kriva, da sem po devetletnem delovanju pri gledališču odstopil, temveč razmere, ki so tam nastale, katerih nisem mogel gledati, kakor nisem mogel prenašati postopanja nasproti meni, kakoršnega bi ne bil prenašal noben kapelnik, kateremu je kaj ležeče na svojem ugledu.

Vseh teh dejstev nisem hotel napisati kakor nekake rekriminacije zavoljo svoje osebe, marveč da pride nekoliko svetlobe v celo zadevo slovenskega gledališča, posebno zdaj, ko se je govorilo in pisalo zopet o nekaki operni krizi. S kakimi težavami se je bilo treba boriti tedaj, ko se je ustanovila slovenska opera in ko je imelo »Dramatično Društvo« le neznamenit subvencijo 3000 gl. od dežele in 1000 gl. od mesta brez najemnine lož! A sedaj? — Res je, da je zavladala v našem mestu neznosna draginja ter da je vsled tega treba tudi operno in igralno osobje veliko dražje pla-

*) Zato je pa moralo naše občinstvo slušati od tujih sil marsikako spako našega jezika na odru. Tako je n. pr. pel lansko sezono neki pevec: »Tam gori, tam gori«, namesto »tam góri«. Sreča, da požarna straža, ki je vedno za odrom, ni slišala tega klica!

čati, kakor tedaj, toda zato ima sedaj gledališče tudi petkrat toliko subvencije kakor tedaj, in vrhutega je še vstopnina mnogo višja, kakor prejšnja leta.

Ni namen, tu razpravljati, kaj naj se vse stori, da se vsemu temu v bodoče izogne, pač pa si usojam vprašati, če bi bilo umestno, da se sedaj s tolikimi težavami ustanovljena opera razpusti, in kdo bi si prisvajal pravico, razdreti in podreti to, kar se je prejšnja leta pri veliko neugodnejših razmerah z velikim trudom zgradilo?!

Nekaj zgodovine „Žirovnikovega zbora“ v Št. Vidu nad Ljubljano*).

JANKO ŽIROVNIK.

Leta 1890. je bil nadučitelj *Janko Žirovnik* premeščen iz divne blejske okolice v prijazni Št. Vid. Že v Gorjah je bil ustanovitelj »Bralnega društva« in graditelj »Gorjanskega Doma«. V Št. Vidu je prevzel IV. razred. Novo delo mu je dalo nove živahnosti, in kmalu je bil z učenci IV. razreda precej — domač. Posebno pri realijah in pri petju so se dobro imeli, ker je rad gojil narodno pesem. Otroci sicer radi pojó lepe umetne pesmi, a če se jim intonira narodna pesem, ki je izvor narodove — torej kolikor toliko — njihove duše, tedaj jo pa pojo s posebnim navdušenjem. Zato pa kmalu ni več zadostovala pevska ura v šoli, nego so privzeli še eno uro ob nedeljah in praznikih popoldne po cerkvenem opravilu. Ob tem času se je torej vselej vлил velik curek učencev iz cerkve čez cesto v šolo. — Tega petja se je udeleževalo 70, 80—100 učencev III. in IV. razreda in ponavljalne šole. Peli so enoglasno. Seveda so peli vedno bolj pravilno glede izgovarjanja besed in glede moči glasu. To je bilo veselje! Veseli so bili učenci in veseli so bili ljudje, ki so jih dostikrat na cesti poslušali. Najbolj vesel je bil pa pevovodja sam, ker mu je to navdušenje pričalo, da je udaril na pravo struno, kjer se bo dalo s časom marsikaj doseči za dobro vzgojo. In ni se motil. To petje je poživilo učence ter jih še bolj priklenilo nanj in na šolo. To je bila vesela družina, v kateri je bil pevovodja spoštovan in ljubljjen oče. Kakega nerodn:ža so učenci kar sami med sabo pripravili do tega, da se je udal v šolski red. — Prišlo je leto 1894. Takrat so otvorili v Št. Vidu prepotrebno obrtno-nadaljevalno šolo. Ta je dala novega dela in je imela ob nedeljah uro tudi po cerkvenem opravilu. Zato so morali s petjem ob nedeljah prenehati. Učenci so bili tega žalostni, pevovodjo je pa tudi zaskrbelo, kje bo odslej imel tisto kljuko, na katero bi lahko pritisnil, ako bo treba poseči v življenje učencev izven šole. Iz tega mučnega položaja so se rešili leta 1896., ko so učni red za obrtno-nadaljevalno šolo toliko izboljšali, da je bila ura po popoldanskem cerkvenem opravilu prosta za petje. In

* Uredništvo „N. A.“ je povabilo ustanovitelja in vodjo po vsem Slovenskem slovečega „Žirovnikovega zbora“, ki je po svoji ustanovitvi, sestavi in po razvoju unicum med našimi pevsкими zbori, da nam napiše kratko zgodovinsko črtico o svojem zboru. Tej prošnji se je ljubeznjivo odzval, vsled česar smo v prijetnem položaju, podati prvi donesek k zgodovini naših pevskih jednot.

Op. uredn.

začelo se je zopet veselo popevanje to uro. — Ker so pa učenci začeli že mutirati, so tudi jeli misliti na čveteroglasno petje. Učili so se torej petja po notah — po *Weinwarmu* — in do 1. maja 1897. so že toliko napredovali, da so ta dan na neki veselici pri »Jožefu« že zapeli tri mešane zборе: Zvonikarjevo. Lipa dišeča in Čukovo. Peli so tako dobro, da so se navzoči Ljubljancje kar čudili, oni pa — veselili. Ta dan jih je nastopilo 45. Od tedaj je šlo redno naprej. Ker je bil Žirovnik takrat tudi organist, mu je bil cerkveni zbor opora za zbor mladih, iz zbora mladih je pa pomlajal cerkveni zbor. Od leta 1897. se je moški zbor začel posebej vežbati ob vtorkih zvečer, cerkveni zbor je imel svoje vaje ob petkih, ob nedeljah in praznikih popoldne pa ves mešani zbor. Posebno pridno pa so se pripravljali na slavnost cesarjeve petdesetletnice 1898. l. Takrat je vedno pelo 54 pevcev. A slavnost je izostala, ker je morilčeva roka zadela cesarico in se je vsa Avstrija zavila v žalno obleko.

Toda za solncem pride dež ali celo — vihar. Šola, petje in drugo delo je toliko utrudilo pevovodjo, da je moral za nekaj časa odjenjati. A to še ni bilo vse. Začeli so ruvati proti zboru ljudje, ki bi ga bili morali posebno podpirati. Zlobni ljudje so iskali in brskali, kje bi kaj dobili, da bi izpodnesli pevovodjo. Celo občinski odbor je sklenil z večino, naj gosposka prestavi pevovodjo iz Št. Vida. Pa so se to pot trudili zaman. Koliko intrig, preganjanj, obrekovanj i. t. d. je bilo treba prestati tiste čase, se ne more v kratkem povedati. Toda zbor je to neurje junaško prenesel. Stopal je z mirno vestjo čez polena, ki so mu jih metali na pot, in srečno premagal vse ovire v zavesti, da je pravica in resnica na njegovi strani. Dobro so se imeli. Kamor so prišli, so jih bili veseli, ker so znali zapeti precej narodnih in tudi umetnih pesmic. To je zbor zopet navduševalo k novemu delu. Poleg petja se je vpeljalo tudi predavanje iz realij in telovadba. A telovadbo so kmalu opustili, ker so si pevci itak krepili telo: kmetje na polju, rokodelci pa v delavnicah. Toda ena ura v tednu kmalu ni več zadostovala in privzeli so še eno uro. Ko so bili v glavnem predelali realije, se je začelo predavanje o zdravstvu (Dr. P. Kanc), o pravu (Dr. G. Žirovnik), o socialnih zadevah (prof. G. Franke) in o drugih aktualnih zadevah (strokovni učitelj A. Sič). Za dekleta je predaval pevovodja o vzgoji, ko je Dr. Žirovnik fantom razlagal upravno pravo i. t. d. Zbor je sploh prišel tako daleč, da je imel v tednu dve uri predavanja za fante, eno uro za dekleta, eno uro petja za moški zbor in eno do dve uri petja za mešani zbor skozi vse leto in še celo v počitnicah. Ker mu je na vseh koncih in krajih primanjkovalo časa za shajanje, želja po napredku in izobrazbi je bila pa čimdalje večja, si je ustanovil tudi lepo knjižico, katero bo prej ali slej izpremenil v javno ljudsko knjižnico.

To je bila torej nekaka ljudska visoka šola. Rodila je obilo sadu. Št. Vid se je pomladil, prepri so prenehavali in bojev ni bilo več. To vse se da dokazati iz žendarmerijskih poročil. Fantje so peli in se lepo bratsko menili med sabo in ves mlajši rod jih je posnemal. Med njimi ni bilo ne kletve ne kvantanja, ne ponočevanja in ne popivanja; vsak v svojem krogu je bil vesten in varčen delavec. Nastopali pa niso samo doma. Napravljali so izlete na Bled, v Kranj, Kamnik, Loko, Ljubljano. Sodelovali so pri veselicah: C. Metodove družbe, Delavskega Podpornega Društva, »Slavca«, »Sokola« in ognjegasnih društev. Posebno se je Žirovnikov zbor odlikoval pri koncertu »Zveze Slov. Pevskih Društev«, dne 4. dec. 1910., ko je v splošno pohvalo zapel: narodno »Se davno mrač« in *Adamičevi* »Fantu« in »Lipa«. Povsod so jih bratsko sprejemali in hvalili njihovo idealno stremljenje in njihovo vstrajnost. Nasprotniki so videli, da takim kremenitim ljudem ne morejo do živega z zabavljanjem. In zgodil se je velik čudež. Kar so preje preganjali — so začeli zdaj gojiti. Začeli so posnemati »Žirovnikov zbor«. Začeli so s predavanji in peli so tudi — narodne pesmi, zaradi katerih so začeli gonjo proti »Žirovnikovemu